

Bir Kùltür Lideri: Kaşgarlı Mahmut

Hep kendime sorardım, liderlik doğuştan mı gelir yoksa sonradan kazanılan bir özellik midir? Tanıdığım liderlere bakınca ikisinin de olduğuna karar verdim. Liderlerin sahip olduğu özellikler birinde doğuştan olabilir ancak o özellikler eğitim olmadan hiçbir işe yaramaz. Yani her lider doğan, bir lider olamaz. Zor şartlarda bile kendini geliştirebilen kişi lider olur. Türkiye'nin geçmişinde de zorlu dönemler olduğu için bu şartlarda kendini geliştiren liderler görebiliyoruz. Bana göre en önemlilerinden biri de Kaşgarlı Mahmut'tur.

Günümüzde Kaşgarlı Mahmut, çoğu kişi tarafından lider olarak anılmaz aslında çünkü çoğunun aklına siyasi liderlik gelir. Ancak liderlik sadece siyasi kimlikle ilişkilendirilemez. Müzikte, resimde, dansa, kültürde de lider olunabilir. Kaşgarlı ise Türklerin en önemli kültür lideri. Eseri Dîvânu Lugâti't-Türk sayesinde Türk kültürü önemli ölçüde tanındı. Sadece doğuştan mı oldu bu kültür liderliği? Hayır, Kaşgarlı önce güzel bir eğitim aldı, dil öğrendi, Arapçaya hakim oldu. Daha sonra birçok Türk boyunu gezdi, kelimeleri derledi, onları Arapça alfabetik sıraya koydu. Günümüzde böyle bir sözlüğü yazmak teknoloji ile çok kolay gözüküyor fakat 11. yüzyılın şartlarına göre inanılmaz zor bir işi başarmış Kaşgarlı. O yüzden boşuna büyük lider demiyorum. Liderlik zaten kolay bir şey değildir, herkes lider olamaz. Çalışan, çabalayan, ileri görüşlü olan ve liderlik zekâsına sahip olan insanlar lider olabilir. Lider olmak, şartlar zor olduğu için pes etmek değildir. Aksine o zor şartların üstesinden gelmektir. Bunu da Kaşgarlı'da fazlasıyla görüyoruz. Ulaşımın gelişmediği, yazmanın -özellikle de sözlük yazmanın- çok zor olduğu o dönemde boy boy geziyor ve büyük zorluklarla bir kültür hazinesi olan bu sözlüğü yazıyor. Günümüzde bile insanlar böyle bir şey yapamıyorken Kaşgarlı, azmi sayesinde bunu yapabildi. Azim, bir liderde olması gereken en önemli özelliktir. Azmi olmayan biri asla lider olamaz. Bir liderin diğer bir önemli özelliği ise ileri görüşlü olmasıdır. Kaşgarlı, bu sözlüğü yazarak Türk kültürünü her yere taşımış ve Türklerin önünü açmış.

Kaşgarlı Mahmut, sadece bir lider değil, o bir kültür lideri. Bu da bir liderdeki özelliklere sahip olması dışında bir kültür liderinin özelliklerine sahip olması demek. Örneğin bir kültür liderinin kendi kültürünü çok iyi bilmesi lazım. Kaşgarlı da kültürünü güzelce tanımak için bütün Türk boylarında konaklamış. Aynı zamanda da bu kültürü aktarırken doğru ve her yönüyle aktarmak gerekir ki Kaşgarlı da gezdiği her köyde kullanılan kelimeleri, farklı telaffuzları not etmiş.

Bana göre Kaşgarlı Mahmut, gerçekten de büyük bir lider. Lider olmadığını düşünen herkes, yaptığı işleri ve kişilik özelliklerini araştırmadan yorum yapmamalı. Çünkü o, Türk kültürünün günümüzde de yaşaması veya özellikle Arapların Türk kültürünü iyi bilmesinde bir öncüdür. Dîvânu Lugâti't-Türk ise bir kültür hazinesi, kültür benliğidir.

Beren GÜL, 10-A